

Helena Marttila sd ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 6 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan rikoslain (39/1889) 6 luvun 5 §:ään lisättäväksi uusi koventamisperuste, jonka mukaan rangaistusta koventavana seikkana otetaan huomioon se, että rikos on tehty lapsen läsnä ollessa. Ehdotuksen tarkoituksena on vahvistaa lasten suojaa väkivallalta sekä tunnistaa se, että erityisesti naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyy usein tilanteita, joissa lapsi on läsnä todistajana tai myös välillisenä uhrina. Lapsen altistuminen väkivallalle aiheuttaa merkittävää haittaa lapsen kehitykselle ja hyvinvoinnille.

PERUSTELUT

Rikoslain 6 luvun 5 §:ssä säädetään rangaistuksen koventamisperusteista. Nykyisin koventamisperusteina huomioidaan muun muassa rikoksen suunnitelmallisuus, erityinen julmuus tai rikoksen kohdistuminen haavoittuvassa asemassa olevaan henkilöön. Vaikka lapsi voidaan joissakin tapauksissa katsoa rikoksen välittömäksi uhriksi tai huomioida asian vakavuutta lisäävänä tekijänä, lainsäädäntö ei tällä hetkellä nimenomaisesti tunnista tilannetta, jossa lapsi altistuu väkivallalle pelkästään olemalla läsnä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on eduskunnalle antamassaan kertomuksessa kiinnittänyt huomiota naisiin kohdistuvan väkivallan erityispiirteisiin ja siihen, että väkivalta tapahtuu usein perhe- ja lähisuhteissa. Näissä tilanteissa lapset ovat usein läsnä väkivallan aikana, joko todistajina tai välillisinä uhreina.

Kertomuksessa korostetaan tarvetta vahvistaa keinoja puuttua lähisuhdeväkivaltaan ja sen seurauksiin sekä huomioida paremmin lasten asema väkivaltatilanteissa. Lapsen läsnäolo lisää teon vahingollisuutta ja pitkäaikaisia vaikutuksia sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutetun suositukset painottavat sukupuolistuneen väkivallan torjunnan tehostamista ja uhrien suojelun vahvistamista, mikä sisältää myös lasten aseman tunnistamisen väkivallan kokijoina tai sille altistuvina. Tutkimus- ja viranomaistieto tukee tätä havaintoa: lähisuhdeväkivalta kohdistuu Suomessa edelleen pääosin naisiin, ja merkittävä osa väkivallasta tapahtuu perhepiirissä. Samalla tiedetään, että väkivallan vaikutukset ulottuvat usein myös lapsiin, vaikka he eivät olisi teon välittömiä kohteita.

Ehdotuksen tavoitteena on:

- vahvistaa lapsen oikeutta turvalliseen kasvuympäristöön ja parantaa lasten suojaa väkivallan haitallisilta vaikutuksilta

Lakialoite LA 21/2026 vp

- vahvistaa rikosoikeudellista järjestelmää tunnistamaan perhe- ja lähisuhdeväkivallan erityispiirteet
- tukea ennaltaehkäisyä korostamalla teon vakavuutta tilanteissa, joissa lapsi on läsnä
- tunnistaa lapsi väkivaltatilanteessa itsenäisen suojelun kohteena myös silloin, kun hän on todistajana
- vahvistaa rikosoikeudellista ohjausvaikutusta perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi
- korostaa naisiin kohdistuvan väkivallan sukupuolistunutta luonnetta ja siihen liittyviä lapsivaikutuksia.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

Ehdotetulla uudella 8 kohdalla täsmennettäisiin rangaistuksen koventamisperusteita (Rikoslain 6 luku Rangaistuksen määräämisestä 5 § Koventamisperusteet) tilanteissa, joissa rikos tehdään lapsen läsnä ollessa. Säännös soveltuisi erityisesti väkivaltarikoksiin, mutta olisi luonteeltaan yleinen koventamisperuste. Rikoslain 6 luvun 5 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta, jonka mukaan rangaistusta koventavana perusteena otetaan huomioon se, että rikos on tehty lapsen läsnä ollessa. Koventamisperusteen soveltaminen ei edellytä, että lapsi olisi rikoksen kohde, vaan riittävää on, että lapsi on ollut tilanteessa läsnä ja voinut havaita teon.

Lapsen läsnäolo rikosta tehtäessä lisää teon vahingollisuutta. Lapsi voi altistua vakavalle psyykkiselle kuormitukselle, vaikka ei olisi rikoksen välitön kohde. Tutkimustiedon mukaan väkivallan näkeminen voi vaikuttaa lapsen turvallisuuden tunteeseen, kehitykseen ja myöhempään hyvinvointiin. Lapsen asemaa ei tule tarkastella ainoastaan mahdollisena rikoksen kohteena, vaan myös väkivallan näkeminen on omiaan aiheuttamaan vakavaa haittaa lapsen kehitykselle ja turvallisuuden tunteelle.

Säännöksen tavoitteena on vastata edellä mainittuun sisällyttämällä lapsen läsnäolo nimenomaiseksi koventamisperusteeksi. Tämä vahvistaa oikeuskäytännössä johdonmukaista lähestymistapaa, jossa väkivallan vaikutuksia arvioidaan myös laajemmasta perheen ja lapsen edun näkökulmasta. Ehdotus tukee myös laajempaa kansallista ja kansainvälistä kehitystä, jossa lasten altistuminen väkivallalle tunnistetaan vakavana haittana ja osana väkivallan kokonaisvaikutuksia. Aloite vahvistaa lapsen asemaa rikosoikeudessa ja vastaa tunnistettuun tarpeeseen huomioida paremmin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvät olosuhteet, joissa lapsi on usein todistajana tai välillisenä uhrina. Lakialoitteen mukaiset lainmuutokset on tarkoitettu astumaan voimaan niin pian kuin mahdollista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Lakialoite LA 21/2026 vp

Laki

rikoslain 6 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 6 luvun 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1129/
2022 ja 178/2025, uusi 8 kohta seuraavasti:

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

5 §

Koventamisperusteet

Rangaistuksen koventamisperusteita ovat:

-----
8) rikos on tehty lapsen läsnä ollessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 21/2026 vp

Helsingissä 17.6.2026

Helena Marttila sd
Pinja Perholehto sd
Timo Furuholm vas
Saku Nikkanen sd
Juho Eerola ps
Heikki Vestman kok
Tuula Haatainen sd
Jani Kokko sd
Aleksi Jäntti kok
Lauri Lyly sd
Inka Hopsu vihr
Noora Fagerström kok
Hanna Holopainen vihr
Riitta Kaarisalo sd
Niina Malm sd
Piritta Rantanen sd
Pauli Aalto-Setälä kok
Matias Mäkynen sd
Jessi Jokelainen vas
Ritva Elomaa ps
Sanna Antikainen ps
Sari Tanus kd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Sheikki Laakso ps
Pia Lohikoski vas
Saara Hyrkkö vihr
Juha Hänninen kok
Terhi Koulumies kok
Johan Kvarnström sd
Joonas Räsänen sd
Suna Kymäläinen sd
Mai Kivelä vas
Martin Paasi kok
Maaret Castrén kok
Tere Sammallahti kok
Veronika Honkasalo vas
Eeva-Johanna Eloranta sd
Timo Suhonen sd
Anette Karlsson sd
Timo Harakka sd
Lotta Hamari sd
Hanna Laine-Nousimaa sd